

*KUN LÄHEINEN
ON POISSA*

*Ranuan seurakunnan opas
avuksi surukoteihin*

Sisällys

RANUAN SEURAKUNNAN YHTEYSTIETOJA.....	3
KUN LÄHEINEN ON POISSA.....	4
1 HAUTAJAISTEN VALMISTELUT	5
Mihin voi ottaa yhteyttä järjestelyissä.....	5
Siunauksen toimittaja ja siunausaika	5
Papin ja omaisten keskustelu	6
Hautauslupa tai tuhkauskuitti.....	6
Hautaustapa	7
Hautapaikka, hautaoikeus ja hautausmaksut	7
Sanomakellojen soitto	8
Vainajan muistaminen jumalanpalveluksessa	9
2 SIUNAUSTOIMITUS	9
Siunauspaikka	9
Siunaustilaisuuden virret ja ohjelma	9
Siunaustilaisuuden kulku	10
Tilaisuuden kuvaaminen	12
3 HAUTAAMINEN.....	12
Haudalle saattaminen.....	12
Toimenpiteet haudalla.....	13
4 MUISTOTILAISUUS	14
Muistotilaisuuden järjestelyt	14
Pappi ja kanttori muistotilaisuudessa	14
Muistotilaisuuden ohjelma	14
5 HAUTAMUISTOMERKKI, HAUDAN HOITAMINEN JA HAUDANHALTIJA	15
6 SURUN KOKEMINEN	16
7 VIRKATODISTUKSET	18

RANUAN SEURAKUNNAN

YHTEYSTIETOJA

Kirkkoherranvirasto

010 396 0000, 050 493 9234
ranuan.seurakunta@evl.fi

Kirkkoherra Mikko Reijonen

040 502 3908
mikko.reijonen@evl.fi

Pastori Lotta Dick-Röstad

040 734 6208
lotta.dick-rostad@evl.fi

Kanttori Veli Matti Rautakoski

050 353 6720
veli.rautakoski@evl.fi

Taloustoimisto, talouspäällikkö

050 304 1161

Seurakuntamestari,
Jaakko Maaninka

040 046 0349
jaakko.maaninka@evl.fi

Kesä-seurakuntamestari

040 553 0544

Siivooja
Anneli Petäjäjärvi

050 304 1172
anneli.petajajarvi@evl.fi

Seurakunnan kotisivut ovat osoitteessa <https://www.ranuaseurakunta.fi>.
Lisätietoja ja ohjeita löytyy <https://www.ranuaseurakunta.fi/hautajajaiset>
hautajaisiin liittyen ja <https://www.ranuaseurakunta.fi/hautausmaat>
välilehdiltä ja sen hautausmaakohtaisilta alavälilehdiltä hautausmaihin ja
muuhun hautaustoimeen liittyen.

KUN LÄHEINEN ON POISSA

Kun Jumala kutsuu rakkaan ihmisen ajasta iäisyyteen, menetys tuo mukanaan suuren surun. Surun keskellä omaiset joutuvat hoitamaan käytännön asioita, jotka ovat seurauksena läheisen poismenosta. Tilanne tulee eteen useimmiten uutena ja yllättävänä. Tarvitaan käytännön neuvoja siitä, mistä kaikesta on huolehdittava ja millä tavalla rakkaan ihmisen hautaan saattaminen tapahtuu. Tässä seurakunta haluaa olla tukemassa. Omalta osaltaan apua antavat myös hautaustoimistot. Tämän pienen oppaan tarkoituksena on auttaa hautajaisten järjestelyissä. Oppaan lopussa kerrotaan lyhyesti, millaisia tuntemuksia surun kokeminen saattaa tuoda mukanaan ja miten suruun voi saada apua.

Polku kuolemasta hautaan

1 HAUTAJAISTEN VALMISTELUT

Mihin voi ottaa yhteyttä järjestelyissä

Hautaukseen liittyvissä asioissa omaisten on hyvä ottaa yhteyttä ensin kirkkoherranvirastoon, jossa voidaan sopia hautapaikasta, esittää toivomus siunaavasta papista ja siunausajasta sekä varata kirkko ja tarvittaessa seurakuntatalo. Näistä hautauksen järjestelyihin kuuluvista asioista voi sopia, vaikka kuolemaan ja hautaukseen liittyviä asiakirjoja ei olisi vielä saatu.

Hautaustoimistot palvelevat järjestelyissä ammattitaidolla. Ne myyvät arkun, pukevat ja kuljettavat vainajan, auttavat muistotilaisuuden tarjoilun järjestämisessä sekä opastavat kuolinilmoitus- ja lukuisissa muissa asioissa.

Siunauksen toimittaja ja siunausaika

Seurakunnan jäsenellä on Kirkkojärjestyksen mukaan "oikeus saada kirkolliseen toimitukseen toivomansa oman seurakunnan pappi, jollei pakottava syy sitä estä (2:24)". Muitten virkatehtävien, lomien ja vapaa-aikajärjestelyjen vuoksi ei ole aina mahdollista saada toimitukseen haluamaansa pappia tai siunaustilaisuutta juuri toivottuna päivänä tai kellonaikana. Siksi on hyvä miettiä etukäteen useampia vaihtoehtoja ajan suhteen.

Jos omaiset pyytävät muun seurakunnan pappia tai kanttoria hautaustoimitukseen, siitä on ilmoitettava kirkkoherranvirastoon. Tässä tapauksessa omaiset huolehtivat itse papin tai kanttorin matkakustannuksista. Ranuan seurakunta huolehtii omien pappien ja kanttorin toimitusten kustannuksista.

Kirkkoon kuulumattoman henkilön siunaamisesta Kirkkojärjestys sanoo (2:23): "Kirkkoon kuulumaton henkilö voidaan siunata hautaan, jos omaiset tai muut vainajan hautaamisesta huolehtivat henkilöt sitä pyytävät. Siunausta ei kuitenkaan toimiteta, jos vainaja on selvästi ilmaissut tahtovansa toisin tai jos pappi sielunhoidollisessa keskustelussa tai muulla tavoin saamansa käsityksen

nojalla katsoo, ettei kirkolliseen hautaan siunaamiseen ole riittäviä perusteita”.

Siunausajasta ja -paikasta voi sopia joko sen papin kanssa, jota halutaan siunauksen toimittajaksi tai esittää kirkkoherranvirastoon toivomus hautausajasta ja papista ja antaa hautajaisjärjestelyitä hoitavan omaisen yhteystiedot papin yhteydenottoa varten. Mikäli omaisilla ei ole toivomusta tietystä papista, papit sopivat keskenään toimittajasta työtilanteensa kannalta parhaimmalla tavalla. Siunauksen toimittava pappi ottaa yhteyden hautajaisjärjestelyjä hoitavaan omaiseen.

Tavallisimmaksi hautauspäiväksi on muodostunut lauantai. Siunauksia toimitetaan myös sunnuntaina ja muina päivinä. Hautauksia ei toimiteta pitkäperjantaina, jouluaattona eikä joulupäivänä.

Papin ja omaisten keskustelu

Siunauksen toimittava pappi haluaa tukea omaisia heidän surussaan ja hautajaisten suunnittelussa. Hän keskustelee lähiomaisten kanssa henkilökohtaisesti kirkkoherranvirastossa tai sovittaessa lähiomaisen kodissa hautaukseen, vainajan elämänvaiheisiin ja suruun liittyvistä asioista. Mikäli henkilökohtaiseen tapaamiseen ei ole mahdollisuutta, keskustelu voidaan käydä puhelimitse.

Hautauslupa tai tuhkauskuitti

Hautausluvan antaa lääkäri. Usein hautauslupa toimitetaan sairaalasta virkateitse vainajan kirjoillaoloseurakunnan kirkkoherranvirastoon tai kirkkoon kuulumattoman osalta väestörekisteritoimistoon. Ruumiinavaus tai muut syyt saattavat viivyttää hautausluvan saamista. Hautauslupa tulee toimittaa aina seurakuntaan ennen vainajan tuontia seurakunnan tiloihin. Mikäli vainaja tuodaan seurakunnan tiloihin vasta hautauspäivänä, on hautauslupa toimitettava aina hautaavaan seurakuntaan ennen hautausta.

Mikäli vainaja tuhkataan, tulee krematorioon yleensä toimittaa hautauslupa, ja hautaavaan seurakuntaan tulee aina toimittaa joko hautauslupa tai krematoriosta saatava tuhkauskuitti ennen hautausta. Jotkin hautaustoimistot huolehtivat hautausluvan tai tuhkauskuitin toimittamisesta hautaavaan seurakuntaan.

Hautaustapa

Hautaustapaa valittaessa tulisi noudattaa vainajan toivetta, mikäli se on tiedossa. Vainaja voidaan haudata arkussa, uurnassa tai pelkkänä tuhkana. Mikäli vainaja haudataan uurnassa tai tuhkana, valitsevat omaiset itse krematorion, jossa vainaja tuhkataan. Siunaus toimitetaan ennen tuhkausta. Lähimmät krematoriot ovat Rovaniemellä, Oulussa ja Kajaanissa. Uurnia ja tuhkaa voidaan haudata uurnahauta- ja sirottelualueille sekä arkkuhautoihin. Yhteen arkkuhautaan voidaan haudata kuusi uurnaa arkkuhautauksen lisäksi.

Hautapaikka, hautaoikeus ja hautausmaksut

Hautapaikka varataan kirkonkylän, Simojärven ja Saukkojärven hautausmaalle seurakunnan kirkkoherranvirastosta tai taloustoimistosta. Joillakin on etukäteen lunastettu ja varattu hautapaikka tai sukuhauta aiemmin kuolleen omaisen vieressä tai päällä. Hautauksesta sovittaessa tulee ilmoittaa aikaisemmin lunastetun hautapaikan haltijan tai vainajan nimi, mikäli haltija ei ole tiedossa.

Hautaoikeus luovutetaan pääsääntöisesti 25 vuodeksi, mikä on sama kuin arkkuhaudan koskemattomuusaika, mutta laki mahdollistaa pidemmänkin hallinta-ajan. Jatkoaikaa haudan hallintaan on mahdollista lunastaa tarvittaessa. Hautaoikeudesta ja hautaoikeuden haltijasta säädetään kirkkolaissa KL 17 luku (30.12.2003/1274). Em. lain kohdat huomioiden siitä, keitä haudaan voidaan haudata, päättävät yleensä lähiomaiset keskenään, mutta niitä koskevat erimielisyydet ratkaisee kirkkoneuvosto, jollei hautaustoimilaissa ole toisin säädetty. Haudan hallinta-aika alkaa hautauksen

jälkeisen kalenterivuoden alusta (1.1.) ja päättyy sen kalenterivuoden loppuun (31.12.), mihin asti hallinta-aikaa on lunastettu. Arkku- ja urnahautauksissa hallinta-aikaa on oltava hautauksen jälkeisen kalenterivuoden alusta vähintään 25 vuotta.

Uusia hautapaikkoja voidaan lunastaa vain kuolemantapauksen yhteydessä. Tällöin voidaan varata ja lunastaa 1–3 arkuhautapaikkaa riippuen vainajan perheen tulevasta hautapaikkatarpeesta. Kirkonkylän urnahauta-alueelta voi varata 1, 2 tai 4 urnan hautapaikkoja, Simojärven ja Saukkojärven urnahauta-alueelta 1 tai 2 urnan hautapaikkoja. Urnahautapaikoille omaiset voivat halutessaan laittaa muistomerkin ja paikalla on myös istutusalue kukille.

Arkku- ja urnahautapaikkojen lisäksi kirkonkylän hautausmaalla on vainajan tuhkien sirottelualue, johon vainajan tuhkat haudataan ilman urnaa. Omaiset voivat halutessaan tilata seurakunnan hankkimaan muistomerkkikiveen vainajasta muistolaatan seurakunnan kautta. Sirottelualueelle haudattujen vainajien muistaminen tapahtuu vain muistomerkkikivellä ja sen yhteyteen rakennetulla kukkien istutusalueella. Sirottelualueelle ei tule hautaoikeutta, kun varsinaista hautapaikkaa ei ole, kun kyseessä on pelkästään hauta-alue.

Hautaukseen liittyvistä kirkkovaltuuston hyväksymistä hautaus- ja hautapaikkamaksuista sekä muista hautaustoimen ohjeista ja tiedotteista saa lisätietoa taloustoimistosta ja seurakunnan kotisivuilta.

Sanomakellojen soitto

Vainajille, jotka ovat olleet kuolinhetkellään Ranuan seurakunnan jäseniä, soitetaan sanomakellot kirkonkelloilla arkipäivisin klo 10.00–12.00 välisenä aikana omaisten kanssa sopien. Mikäli omaiset haluavat olla kuuntelemassa kelloja kirkossa, he voivat esittää tästä toivomuksen kirkkoherranvirastoon, seurakuntamestarille tai siunaavalle papille.

Vainajan muistaminen jumalanpalveluksessa

Ranuan seurakunnan jäsenen kuolemasta ilmoitetaan kirkossa hautaansiunaamista lähimmän sunnuntain jumalanpalveluksessa tai omaisten kanssa sovittaessa muuna aikana. Tällöin lähiomaisten toivotaan tulevan mahdollisuuksiensa mukaan kirkkoon. Kuolemasta ilmoittamisen jälkeen soitettavan surumusiikin aikana omaiset voivat nousta seisaalleen. Jumalanpalveluksen yhteisessä esirukouksessa muistetaan surevia.

Ranuan seurakunnassa on myös tapana, että pyhäinpäivänä luetaan kirkossa vuoden aikana (edellisen pyhäinpäivän jälkeen) poisnukkuneitten seurakuntalaisten nimet ja sytytetään jokaiselle kynttilä.

2 SIUNAUSTOIMITUS

Siunauspaikka

Kirkkojärjestyksessä sanotaan (2:22): "Hautaan siunaamisen toimittaa pappi kirkossa, siunauskappelissa, haudalla tai vainajan kotona sen mukaan kuin asianomaiset siitä papin kanssa sopivat." Siunauspaikan suhteen noudatetaan omaisten toivomusta.

Ranuan seurakunnassa ei ole siunauskappelia, joten siunaaminen toimitetaan tavallisimmin kirkossa. Lähiomaisten kesken tai varsinkin kesäiseen aikaan siunaustoimituksia pidetään myös haudalla. Jonkin verran on vielä käytössä vanha arvokas perinne, jonka mukaan siunaus toimitetaan vainajan kotipihaalla.

Siunaustilaisuuden virret ja ohjelma

Siunauksen toimittava pappi ottaa mielellään huomioon omaisten virsitoivomukset. Tavallisimpia ja säveleltään tutuimpia siunaustoimituksissa

käytettyjä virsiä ovat mm. 30, 102, 142, 146, 147, 242, 243, 244, 245, 248, 249, 301, 341, 408, 517, 555, 620, 621, 623, 626, 631, 632. Virsi 377 lauletaan tavallisesti haudalta lähdeettäessä. Virsikirjasta löytyy lukuisasti muitakin tuttuja ja sopivia virsiä. Virrestä voidaan ottaa myös osa, riippuen virren pituudesta ja sisällöstä. Virsistä ja surumusiikista voi neuvotella kanttorin kanssa. Siunaustilaisuutta varten omaiset voivat halutessaan painattaa tai monistaa ohjelman.

Siunaustilaisuuden kulku

Mikäli siunaustilaisuus on kirkossa, vainaja tuodaan kirkkoon hautausmaan säilytysluoneesta hautaustoimiston autolla. Jos käytetään muuta autoa, tarvitaan terveysviranomaisen lupa. Hautausmaalta lähdeettäessä voidaan myös katsoa vainajaa viimeistään puolta tuntia ennen siunaustoimitusta. Tästä on sovittava erikseen. Vainajaa kantaa kuusi kantajaa, lähintä sukua olevat kantajat ovat vainajan pääpuolella.

Seurakunnassamme on tavallista, että vainaja kannetaan kulkueessa kirkon portilta kirkkoon kirkonkellon ja surumusiikin soidessa. Lähiomaiset seuraavat arkku. Kirkon etuosa on liian ahdas arkun kääntämiselle, joten vainaja joudutaan kantamaan portilta kirkkoon pääpuoli edellä. Suntio kulkee arkun edellä kirkon ulko-ovelta alttarin eteen. Kirkossa lähiomaiset istuvat oikealla puolella ensimmäisissä penkeissä. Mikäli lähiomaisia on erityisen paljon, voidaan käyttää myös vasemman puolen ensimmäisiä penkkejä. Vainajaa kannettaessa saattoväki seisoo. Saattoväki istuu, kun arkku on asetettu alttarin edessä olevalle alustalle. Kantajat poistuvat paikoilleen lyhyen hiljentymisen jälkeen ja istuutuvat kirkon penkkiin.

Pakkasessa ja vesisateessa kulkueen ei ole suositeltavaa odottaa portilla siunaustilaisuuden alkua, vaan vainaja voidaan tuoda kirkkoon heti vainajan saavuttua portille. Vaihtoehtoisesti hautaustoimistoa voi pyytää tuomaan vainajan etukäteen kirkon sisälle, esimerkiksi puolta tuntia ennen tilaisuuden alkua. Omaiset ja muu saattoväki saapuvat tällöin kirkkoon omassa

tahdissaan. Surumarssi soitetaan tällöin toimituksen alussa ennen alkuvirttä.

Hautaan siunaamistoimituksen tyypillinen järjestys on seuraava:

1. Virsi
2. Alkusiunaus
3. Johdantosanat
- (4. Synnintunnustus ja synninpäästö)
- (5. Psalmi)
6. Rukous
7. Raamatun lukua (voi lukea myös joku omaisista)
- (8. Virsi, laulu tai soitinmusiikkia)
9. Evankeliumiteksti (seisotaan)
10. Puhe
11. Uskontunnustus (seisotaan)
12. Siunaussanat (seisotaan)
13. Rukous
14. Isä meidän (kaikki yhdessä)
15. Herran siunaus
16. Virsi tai soitinmusiikkia
17. Kukkalaitteitten lasku
18. Virsi

Kukkalaitteet voidaan laskea myös ennen siunaamista tai vasta haudalla. Ensimmäisinä kukkalaitteensa laskevat vainajan puoliso ja lapset, yleensä vanhimmasta alkaen. Lähiomaiset voivat laskea kukat yhtä aikaakin. Lähiomaisten kukkalaitteitten laskun yhteydessä voi olla laulu- tai musiikkiesitys. Sukulaisten jälkeen laskevat kukkalaitteensa ystävät ja yhteisöt.

Päätösvirren jälkeen kukkalaitteet otetaan pois arkulta. Kantajien asetuttua paikoilleen alkaa surumarssi, jonka aikana ja kirkonkellon soidessa vainaja kannetaan jalat edellä portilla odottavaan autoon. Myös haudalla tai kotipihalla siunaaminen toimitetaan soveltuvien osien yllä olevan järjestyksen

mukaan.

Tilaisuuden kuvaaminen

Siunaustoimituksen kuvaamiselle tai videoinnille kirkossa ja muualla ei ole es-tettä. Kuvaamisessa on hyvä noudattaa tahdikkuutta. Tarvittaessa voi kysyä ohjeita papilta. Lähikuvat itkevistä omaisista eivät ehkä ole asianomaisten mielestä suotavia.

3 HAUTAAMINEN

Haudalle saattaminen

Mikäli siunaaminen on tapahtunut kirkossa, arkku kannetaan ruumisautosta jalkapuoli edellä haudalle ja lasketaan hautaan siten, että vainajan jalat tulevat idän suuntaan (katseen suunta itään, josta Kristus Raamatun mukaan saapuu viimeisenä päivänä). Kantajista lähimmät sukulaiset ovat vainajan pääpuolella. Kirkonkylän hautausmaalla käytetään vainajan siirtämisessä haudalle ruumisvaunuja. Myös Simojärven hautausmaalla on ruumisvaunut käytettävissä. Vainaja viedään haudalle kulkueessa, jossa on seuraava järjestys edestä lukien:

Seurakuntamestari
Kanttori ja pappi
(Veteraanien edustajat)
Vainaja ja kantajat
Lähimmät omaiset
Muu saattoväki

Hautausaatossa kuljetaan keskustelematta. Hautaan laskemisen aikana miehet ottavat lakin päältä. Kantajat ottavat hetkeksi lakin päältä vasta laskettuaan arkun hautaan ja siirtyvät lyhyen hiljentymisen jälkeen haudalta saattoväen joukkoon.

Jos siunaaminen tapahtuu haudalla, Saukkojärven ja Simojärven hautausmaan portilta lähdettäessä on tapana laulaa lyhyt virsi. Vainajaa lähdetään kantamaan haudalle kappelin kellon soidessa. Mikäli vainaja haudataan kirkossa pidetyn siunaustilaisuuden jälkeen Saukkojärven tai Simojärven hautausmaahan, voidaan vainaja saattaa hautaan heti tai kirkonkylällä pidetyn muistotilaisuuden jälkeen.

Toimenpiteet haudalla

Saukkojärven ja Simojärven hautausmaalla haudan peittää seurakunta. Omaiset voivat halutessaan peittää myös haudan itse. Kirkonkylän hautausmaalla peittämisen suorittaa aina seurakunta. Omaiset voivat kuitenkin halutessaan peittää hautaa siihen saakka, että arkku peittyy, jonka jälkeen hauta peitetään kannella. Ennen haudan peittämistä omaiset voivat heittää hiekkaa tai kukkasia arkulle. Peittämisen aikana voidaan laulaa virsi tai hengellinen laulu.

Kunnianosoituksen sotaveteraanivainajalle tekevät veteraaniveljet ennen peittämistä lukemalla saatesanat ja laskemalla hautaan havuseppeleen. Tämän jälkeen lauletaan isänmaan virrestä 577 muutamia säkeistöjä.

Mikäli siunaus ja kukkalaitteitten laskeminen on tapahtunut jo kirkossa, suositellaan, että lähiomaiset asetettavat ne hautakummulle ensin yhteisesti, sen jälkeen muut peräkkäin ilman odottelua. Kukkalaitteen voi tuoda haudalle yksi sen laskijoista. Erillistä kunnianosoitusta tai seppelenuhan lukemista ei tarvitse haudalla toistaa. Mikäli taas siunaaminenkin on tapahtunut haudalla, kukkalaitteet lasketaan haudalle siten kuin kirkossa tapahtuvan siunauksen yhteydessä on kerrottu.

Lopuksi haudalla lauletaan virsi, tavallisesti 377 tai 30. Virren jälkeen joku omaisista voi esittää saattoväelle kutsun muistotilaisuuteen. Usein lähiomaiset asettuvat vielä kukitetun hautakummun ääreen kuvaamista varten.

Hautaan laskeminen tapahtuu toisinaan eri paikkakunnalla kuin hautaan siunaaminen. Tällöin arkkua tai urnaa hautaan laskettaessa ei enää toimiteta uutta siunaamista. Hautaan laskettaessa vietetään lyhyt jäähyväishetki laulamalla virsi ja lukemalla virsikirjan lopussa olevan maahan kätkemisen rukoushetken tekstejä. Tällaisessa hautaanlaskemistilaisuudessa ei välttämättä tarvita pappia tai kanttoria, mutta heitäkin voi halutessaan pyytää mukaan.

4 MUISTOTILAISUUS

Muistotilaisuuden järjestelyt

Hautaan siunaamisen jälkeen kokoonnutaan tavallisesti muistotilaisuuteen seurakuntatalolle, muihin yleisiin tiloihin, pitopalvelua järjestävien yritysten tiloihin tai perinteiseen tapaan vainajan tai lähiomaisen kotiin. Omaiset huolehtivat muistotilaisuudesta ja sen järjestelyistä.

Seurakuntatalolle omaiset voivat pyytää muistotilaisuuden tarjoilun järjestäjäksi jonkun pitopalveluyrittäjän tai laitoskeittiön emäntävastuuseen sopivan henkilön. Apuna voi olla omaisia tai muuta talkooväkeä. Omaisten on ilmoitettava kirkkoherranvirastoon tai taloustoimistoon, kuka vastaa tilaisuudessa keittiön käytöstä ja tilojen siivouksesta. Taloustoimistosta saa tarvittavat käyttöohjeet sekä tiedon tilojen käytön kustannuksista ja siitä, milloin tilat ovat vapaat valmisteluita varten.

Pappi ja kanttori muistotilaisuudessa

Pappi ja kanttori tulevat mielellään muistotilaisuuteen, mikäli muut virkatehtävät sen sallivat. Tästä syystä toivomus muistotilaisuuteen osallistumisesta tulee esittää mieluiten jo hautausajasta sovittaessa. Mikäli toimituksia on runsaasti, papin ja kanttorin pääsy muistotilaisuuteen ei ole aina mahdollista.

Muistotilaisuuden ohjelma

Lähiomaiset voivat kätellä muistotilaisuuteen saapuvan saattoväen. Kun

saattoväkeä on paljon, joku lähiomaisista voi kättelyn sijasta kehottaa saattoväkeä pöytiin istumaan ja toivottaa saattoväen yhteisesti tervetulleeksi.

Muistotilaisuuteen varataan yleensä lähiomaisia varten oma pöytä. Papin ja kanttorin paikka on tavallisesti lähiomaisten pöydässä, papin paikka lähimmän omaisen lähellä. Muistotilaisuuden ohjelman ja järjestyksen suunnittelu on omaisten asia. Seuraavassa on muistotilaisuuden tavanomainen kulku:

Ruokavirsi (mikäli muistotilaisuudessa on ruokailu)

Ruoka (tai kahvi, mikäli ruokailua ei ole järjestetty)

Virsi tai muuta musiikkia

Muistoadressien luku (lukijana omainen, ystävä tai pappi, nimet riittävät, muistolauseita ei tarvitse toistaa)

Virsi tai muuta musiikkia

Muistopuhe tai muisteluja vainajasta (omainen, ystävä, työtoveri)

Omaisten pyynnöstä papin tai muun puhujan hartauspuhe

Päätöskahvi

Vainajan muisteleminen ja papin puhe voivat jäädä pois.

Ruokailun ja kahvin aloittavat tavallisesti vainajan lähiomaiset sekä heidän jäljessään pappi ja kanttori. Tilaisuuden musiikiksi ovat erityisen sopivia vainajalle rakkaat virret tai muut hengelliset laulut.

5 HAUTAMUISTOMERKKI, HAUDAN HOITAMINEN JA HAUDANHALTIJA

Hautamuistomerkin hankkiminen ja haudan hoitaminen on omaisten asia. Hautaa tulee hoitaa ja pitää se siistissä kunnossa. Seurakunta huolehtii metsäkate- ja niittypinnan yleishoidosta. Metsäkatepintaisilla haudoilla, joissa kukkatilat ovat hautakiven edessä, suositellaan kivisten askellaattojen käyttämistä. Ranuan seurakunnassa ei ole hautainhoitorahastoa, jonka puitteissa seurakunta voisi ottaa hautoja hoitoonsa.

Hautamuistomerkin tulee sopia kooltaan sille alueelle, jolle vainaja on haudattu. Muistomerkin sopivuuden ja maksimikoon voi tarkistaa taloustoimistosta tai ko. hautausmaan käyttösuunnitelmasta. Lisätietoja muistomerkeistä ja hautausmaiden muista ohjeistuksista saa seurakunnan kotisivuilta hautausmaat välilehdeltä ja sen kunkin eri hautausmaan omalta alavälilehdeltä. Sieltä löytyvät mm. kirkonkylän, Simojärven ja Saukkojärven hautausmaiden käyttösuunnitelmat sekä hautausmaakartat.

Hautamuistomerkin saapumisesta hautausmaalle on ilmoitettava seurakuntaan, jotta seurakuntamestari voi opastaa muistomerkin asentamisessa oikeaan kohtaan. Mikäli kyseessä on useamman vierekkäisen tai pääksekkäisen hautapaikan sukuhauta, päättävät omaiset muistomerkin tarkan paikan; mille suvun hallinnassa olevalle haudalle se asetetaan, vai asetetaanko se esim. kahden haudan puoliväliin.

Kirkonkylän hautausmaalla haudanhoitopalvelua tarjoaa Ranuan 4H-Yhdistys ry (<https://ranua.4h.fi>, 0400 176 323, viola.tarujarvi@4h.fi). Sivukylien eli Simojärven ja Saukkojärven hautausmailla haudanhoitopalvelua tarjoavat ko. hautausmaiden kesätyöntekijät 15.6.–15.9. välisenä aikana. Kesätyöntekijöiden yhteystiedot löytyvät vuosittain kesä-syyskuussa Ranuan seurakunnan kotisivuilta hautausmaat välilehdeltä, ko. hautausmaiden ilmoitustauluilta ja kesäkuun alun Kuriirista.

Omaisten tulee valita keskuudestaan haudalle haltija ja ilmoittaa siitä seurakunnalle täyttämällä siitä lomake. Haudan hallintaan liittyviä lomakkeita täyttöohjeineen saa kirkkoherranvirastosta ja seurakunnan kotisivuilta hautausmaat -välilehdeltä.

6 SURUN KOKEMINEN

Suru on menetyksen aiheuttamaa mielipahaa. Se on normaali tunne, joka pitäisi uskaltaa käydä läpi, vaikka se tekisi kipeää. Suru vaatii usein pitkänkin ajan ja voi toistua varsinkin juhla- ja merkkipäivinä, joihin liittyy yhteisiä

kokemuksia poismenneen kanssa.

Surulla on monta vaihetta ja ilmenemistapaa:

Shokki ja kieltäminen. Tieto kuolemasta on usein shokki. Saattaa kestää jonkin aikaa ennen kuin sureva voi hyväksyä kuoleman todellisuuden.

Tunteiden purkaminen. On tärkeitä saada jakaa menetyksen tuomaa surua itkemällä, puhumalla ja muistelemalla.

*Kaipa*us. Kaipa

us ja yksinäisyyden tunne voimistuvat usein hautajaisten jälkeen. Sureva saattaa kuulla vainajan äänen tai nähdä hänet ihmisjoukossa. Näitä tuntemuksia ei tarvitse hävetä eikä pelätä.

Tuska. Menetyksen tuska saattaa ilmetä kipuna, unettomuutena, hengenahdistuksena, muina fyysisinä tuntemuksina tai voimakkaina tunnevaihteluina.

Epätoivo. Surevan on vaikea keskittyä mihinkään, koska kuollut on jatkuvasti mielessä. Saattaa tuntua, että henkinen tasapaino järkkyy. Suruun liittyviä voimakkaita tunteita on vaikea ymmärtää.

Syällisyys. Surevalla voi olla syällisydentunteita sanomisistaan tai sanomatta jättämisistään, tekemisistään ja tekemättä jättämisistään. Syällisydentunteista on hyvä keskustella jonkun läheisen kanssa.

Viha. Sureva saattaa olla vihainen kuolleelle siksi, että tämä on jättänyt hänet, tai hän saattaa syyttää ympäristöä kuolemasta. Vihan tunteesta on hyvä puhua jonkun kanssa.

Tyhjyyden tunne. Joskus tuntuu, että suru jähmettyy paikoilleen. Olo on masentunut, elämä tuntuu tarkoituksettomalta. Erilaisessa toiminnassa mukana oleminen saattaa helpottaa tyhjyyden kokemista.

Sopeutuminen. Surutyön raskaitten vaiheitten jälkeen ihminen on toipunut läheisen kuolemasta. Hän voi muistella kuollutta lämpimästi ja uskaltaa myös ajatella omaa tulevaisuuttaan. Hän tietää, ettei hän koskaan unohda läheistään, mutta kaipa

us ei tuota enää tuskaa.

Kaikissa surunsa vaiheissa sureva voi ottaa rohkeasti yhteyttä seurakunnan työntekijöihin tai muihin henkilöihin, joille hän tuntee voivansa avautua. Suurena apuna saattaa olla yhteys toiseen surevaan. Seurakunta voi mahdollisesti järjestää surevien ryhmän kokoontumisia. Asiasta saa tietoa

kirkkoherranvirastosta.

7 VIRKATODISTUKSET

Läheisen poismenon johdosta tarvitaan virkatodistuksia esimerkiksi pankkia ja perunkirjoitusta varten. Ranuan seurakunta on liittynyt Rovaniemen aluekeskusrekisterin (AKR) jäseneksi 1.1.2021, joten Ranuan seurakunnan jäsenet voivat pyytää tarvittavat virkatodistukset Rovaniemen aluekeskusrekisteristä internetsivustojen kautta, asioimalla puhelimitse tai paikanpäällä:

- **Käyntiosoite:** Rauhankatu 70, 96100 Rovaniemi
- **Postiosoite:** PL 8104, 96101 Rovaniemi
- **Puhelin:** 016-335 5200
- **Internet sivusto:** <https://www.rovaniemenseurakunta.fi/rovaniemen-akr/virkatodistustilaukset>

Muiden seurakuntien jäsenet pyytävät virkatodistukset niistä aluekeskusrekistereistä, joiden jäseniä vainajan oma seurakunta on. Yleensä seurakuntien omilta kotisivuilta löytyy tieto, minkä aluekeskusrekisterin asiakas se on, samoin aluekeskusrekisterien sivuilla ovat yleensä tiedot niiden jäsenseurakunnista. Mikäli vainaja ei kuulunut kuolinhetkellään kirkkoon, on todistus pyydettävä Digi- ja väestötietovirastosta.

Mikäli vainaja on asunut lapsuuden jälkeen ulkomailla, on ko. ajalta pyydettävä todistus ko. maan viranomaisilta, sillä aluekeskusrekisterit ja Digi- ja väestötietovirasto antavat todistukset vain Suomessa asumisajalta.